

Mimoriádný nález

Nedávno se mi podařilo do sbírky zařadit dvě mimoriádně vzácné známky 15 h Hradčany s přetiskem SO 1920 (SO 5b). Obě známky mají kromě vzácně se vyskytující řádkové perforace Řz 13¼ společný i mimoriádný barevný odstín, jde totiž o známky červenohnědé. Při podrobnější prohlídce jsem dále zjistil, že první známka (obr. nahoře) je II. spirálového typu a katalog ji vysoce oceňuje. Druhá známka (obr. dole) je však dokonce prvního spirálového typu, jehož existenci katalog sice předpokládá, ale cenu vzhledem ke zcela ojedinělému výskytu neuvádí.

To mne pochopitelně velmi zaujalo, takže jsem známky podrobil detailnímu zkoumání, které přineslo další zajímavá zjištění. Obě 15h červenohnědé známky totiž pocházejí ze stejného přepážkového archu, což dokazuje jak použitá přetisková deska B/2a, tak přesné proměření zoubkování a centrování obrazu známek. Obě známky přitom pocházejí ze stejného PA (TD1): známka II.

typu ze ZP11/1, zatímco známka I. typu ze ZP21/1. To znamená, že právě tyto dvě známky byly v minulosti od sebe odděleny, což nepřímě dokladuje existenci spojených typů (autoři katalogu jejich existenci sice připouštějí, ale není jim známa)! Vzhledem k tomu, že známek v této vzácné barvě bylo zřejmě přetištěno maximálně několik archů, je dokonce pravděpodobné, že se spojené typy nedochovaly vůbec.

Jen jako perličku na okraj uvádím, že známka I. typu pochází původně ze sbírky pana O. Tovačovského, našeho nejvýznamnějšího sběratele a znalce emise SO 1920, kde prý ležela více jak 40 let. Její sestřička, která byla vydražena nedávno v aukci firmy Majer v Praze, byla naproti tomu dovezena z USA, kde prý také přebývala po dlouhá desetiletí v jedné významné sbírce. Po letech odloučení se tedy nyní opět sešly ve stejném albu spojené alespoň blízkostí, když už ne zoubky. Těm, kdo umí naslouchat, vypráví další záhadný, až magický příběh o cestách i cestičkách radosti nazývané filatelie.

Z. Filípek

Slovenská známka roku 2003

Vyhodnotenie 11. ročníka Ankety o najkrajšiu slovenskú poštovú známku roku 2003 a Ankety o najkrajšiu príležitostnú pečiatku 2003 je príležitosťou na krátke zamyslenie sa nad známkovou a pečiatkovou produkciou na Slovensku. Anketa sa teší veľkej pozornosti zberateľskej aj laickej verejnosti nielen na Slovensku, ale aj v Českej republike. Do Ankety o najkrajšiu poštovú známku prišlo do stanoveného dátumu (31.3. 2004) spolu 1056 anketových lístkov.

Palmu víťazstva a 1. miesto v Ankete získala známka (č. 294) **Ladislav Medňanský: Potok za humnami, na brehu**, v grafickej úprave a rytine **Františka Horniaka**. Znáмка, ktorá bola vydaná v emisnom rade Umenie, získala 292 hlasov (27,65 %).

Na 2. mieste, s výrazným odstupom a so ziskom 151 hlasov (14,30 %), sa umiestnila známka (č. 313) **Simon Vouet: Svätá Katarína**, opäť vydaná v emisnom rade Umenie. Grafickú úpravu a rytinu tejto známky pripravil **Rudolf Cigánik**.

Na 3. mieste sa umiestnila so ziskom 89 hlasov (8,42 %) známka (č. 305) **Vodná nádrž Rozgrund**, ktorá bola vydaná v emisnom rade Technické pamiatky. Grafický návrh známky pripravil **Peter Augustovič**, rytinu známky pripravil **Bohumil Šneider**.

Tieto víťazné známky získali vyše polovice (50,38 %) hlasov všetkých účastníkov ankety. Ich spoločným znakom je mimoriadne kvalitná viacfarebná ocelotlač z plochy.

Určitým prevrpením je 3. miesto známky **Vodná nádrž Rozgrund**. Táto známka má niečo, čo som nezaznamenal v slovenskej známkovej tvorbe snád' od známok **Kostolany pod Tribečom** (20 Sk, rok 1994) alebo **Vodný kolový mlyn Jelka** (4 Sk, rok 1997). Živá rytina odráža osobitnú záujemnosť vodnej hladiny významného technického diela 18. storočia. Výnimočnú atmosféru miesta, genius loci, ktoré pamätá historickú slávu **Banskej Štiavnice**. Technicky progresívne umelé vodné nádrže (tajchy) sú súčasťou svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Najkrajšiu príležitostnú pečiatku používala pošta **Bratislava 35** pri príležitosti **vinobrania v Rači** (33 hlasov). Na 2. mieste skončila pečiatka pošty **Košice 1** k Medzinárodnému maratónu mieru v **Košiciach** (23 hlasov) a na 3. mieste sa umiestnila pečiatka pošty **Poprad 3** k inaugurácii známky **Zvestovanie Panne Márie** z emisného radu **Umenie** (22 hlasov). Celkovo sa ankety o najkrajšiu ručnú príležitostnú pečiatku zúčastnilo 243 účastníkov.

Medzi účastníkmi ankety bolo veľa z Českej republiky. Preto je zaujímavá aj analýza niektorých výsledkov ankety. Pre víťaznú známku od **L. Medňanského** hlasovalo 152 účastníkov zo Slovenska a 140 z Českej republiky, pre známku **sv. Katarína 59** zo SR a 92 z ČR, pre známku **Rozgrund** bolo 49 hlasov zo SR a 40 z ČR. Najväčšie rozdiely sa vyskytli pri známke **Matko** a **Kubko**, ktorá získala 28 hlasov zo Slovenska, ale iba 2 hlasy z Českej republiky.

Pozornosť si zaslúžia aj rozdiely v pohľade na námety na nové slovenské známky. Všeobecne slovenskí a českí účastníci ankety vyberali námety z histórie Slovenska, prírodu, hrady, kúpele, vzácnu flóru a faunu, technické pamiatky. Slovenskí a českí zberatelia sa zjednotili na téme **Vysoké Tatry** (ochrana prírody, TANAP, horské chaty, lanovky, železnica) alebo **Hasiči**. Zhoda je aj na téme **kúpele** alebo **liečivé rastliny**.

Objavili sa dva pozoruhodné námety na spoločné vydanie ČR / SR, a to známka **prof. Karol Plicka** alebo významný **lekár Ján Jesenius (de Jaseno)**. Slovenskí účastníci ankety spomenuli ďalšie kvalitné námety, z ktorých pozornosť si zaslúžia **záмок Topoľčianky**, významné kláštory na Slovensku (**Marianka**, **Hronský Beňadik**, **Červený kláštor**, **Jasov**), **úvratová železnica Vychylovka**, **etnograf a fotograf Pavol Socháň**, 200 rokov od podpísania **Bratislavského mieru** v **Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca** medzi francúzskym cisárom **Napoleonom I.** a rakúskym cisárom **Františkom I.** po „**Bitke troch cisárov**“ pri **Slavkove (Austerlitz, 2. december 1805)**. Zaujímavá je myšlienka pripomenúť **veřejnosti významného architekta Dušana Jurkoviča** prvej polovice 20. storočia alebo **paličkovanie čipky zo Španej Doliny**.

Jozef Tekel

